

dnia 9 czerwca 2025 roku

Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej

P E T Y C J A

w sprawie podjęcia działań prowadzących do zaprzestania nierównego
traktowania emerytów mundurowych w zakresie zróżnicowania ich
sytuacji prawnej
związanej z możliwością jednoczesnego pobierania
rzeczywiście wypracowanych przez nich świadczeń
- zarówno z zabezpieczenia społecznego służb mundurowych
jak i z powszechnego systemu emerytalnego (FUS, na który odprowadzone
zostały składki ZUS)

Szanowny Panie Premierze

W imieniu

zwracam się do Pana Premiera z prośbą o
podjęcie działań prowadzących do **zaprzestania nierównego traktowania**
emerytów mundurowych – żołnierzy zawodowych w zakresie możliwości
jednoczesnego pobierania przez nich rzeczywiście wypracowanych świadczeń -
zarówno z zabezpieczenia społecznego służb mundurowych,

jak i z powszechnego systemu emerytalnego (FUS, na który odprowadzone zostały składki ZUS).

Mimo wielu petycji, dezyderatów, oświadczeń Senatorów RP, interpelacji i zapytań poselskich, a także obietnic i deklaracji wyborczych (m.in. w Chełmnie i w Bytomiu w 2023 roku) w tej sprawie - przywrócenia emerytom mundurowym praw nabytych – odebranych im uprawnień emerytalnych- kwestia ta nadal nie została zrealizowana.

Obecna ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dzieli żołnierzy na odrębne grupy zróżnicowane pod względem uprawnień do świadczeń mundurowych i świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych.

Podział ten jest niesprawiedliwy i wadliwy z punktu widzenia art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym wszyscy są wobec prawa równi oraz mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne

Nadal żołnierze, którzy zostali powołani do służby wojskowej po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1999 roku - mimo wypracowania przez nich (po uzyskaniu świadczenia wojskowego) stażu cywilnego zatrudnienia i odprowadzenia składek na ubezpieczenie społeczne - w przeciwieństwie do tych żołnierzy, którzy zostali po raz pierwszy powołani do służby wojskowej po tym dniu - nie mają z tego tytułu prawa do świadczeń z powszechnego systemu emerytalnego (FUS) – chyba, że od dnia 1 stycznia 2025 roku zgodzą się na niekorzystne przeliczenie im emerytury wojskowej, z **pozbawieniem ich praw nabytych** związanych z wysokością tych świadczeń .

Sytuacja ta wymaga zmian ustawowych – albo modyfikacji reguł zbiegu prawa do emerytury powszechnej i emerytury mundurowej, albo wprowadzenia takiej regulacji w ustawach, która umożliwi przeliczenia i wzrost wysokości emerytury wojskowej z tytułu zgromadzonych składek w ZUS.

Żołnierze emeryci i renciści wojskowi, którzy prawo do świadczeń nabyli przed dniem 1 stycznia 1999 roku oczekują wskazania konkretnych terminów, w których nastąpi przywrócenie im utraconych praw nabytych, jako rekompensaty moralnej i materialnej.

Obecny stan prawny jest następujący:

Art. 95 ust. 1 i 2 . ustawy emerytalnej FUS stanowi, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń

przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2 (żołnierzy zawodowych), **z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (art. 95 ust. 2).**

Art. 15a. ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin stanowi, że „Emerytura dla żołnierza, który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta według zasad określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5”.

Art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, stanowi, że w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, **jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.**

Taka regulacja powoduje, że:

1. Zakres wypłacanych świadczeń emerytalnych jest inny dla żołnierzy zawodowych, którzy rozpoczęli służbę przed dniem 1 stycznia 1999 roku i dla tych, którzy rozpoczęli służbę po tym dniu.

Ci drudzy – zgodnie z art. 95 ust.2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - mają prawo do pobierania świadczeń z obu systemów – jeżeli po zakończeniu służby podejmą pracę lub działalność objętą obowiązkiem powszechnego ubezpieczenia społecznego.

Ci pierwsi – nie mają prawa do pobierania świadczeń z obu systemów – obowiązuje ich zasada, że w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty z ustawy o emeryturach i rentach z FUS z prawem do emerytury lub renty albo uposażenia w stanie spoczynku z ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, wypłaca się im tylko jedno

świadczenia – wyższe lub wybrane przez uprawnionego – jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Wśród pierwszej wyżej określonej grupy (żołnierzy, którzy rozpoczęli służbę przed 1 stycznia 1999 r.) powstaje inny podział:
 - a) na tych, którzy mogą doliczyć do okresu służby okresy cywilnego zatrudnienia przed rozpoczęciem służby i po jej zakończeniu
 - b) na tych, których wysokość świadczenia stanowi lub przekracza maksymalną granicę 75% podstawy jego obliczenia – oni nie mają prawa doliczenia żadnego okresu zatrudnienia cywilnego

Podział ten stał się podstawą wywodzenia roszczeń o wypłatę obu świadczeń żołnierzy opisanych wyżej w podgrupie b/ - na podstawie przepisu szczególnego – art. 95 ust. 2 w zw. z ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Początkowo roszczenia te uznane były za zasadne przez Sąd Najwyższy w w wyroku z 24 stycznia 2019 r.(I UK 426/17), jednak ta linia orzecznicza została całkowicie zmieniona uchwałą składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 roku w sprawie sygn. akt: III UZP 7/21.

Jednak – co znamienne – uchwała ta nie została wpisana do księgi zasad prawnych .

W uzasadnieniu tej uchwały Sądu Najwyższego wskazana została obowiązująca w polskim systemie zabezpieczenia społecznego zasada niekumulacji świadczeń **ze wskazaniem wyjątków przewidzianych również w ustawach o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o emeryturach kapitałowych, określających krąg podmiotów uprawnionych do równoczesnej wypłaty dwóch świadczeń emerytalnych.**

Odpowiednia zmiana treści obecnych regulacji przywracająca żołnierzom, którzy rozpoczęli służbę przed 1.01.1999 r, prawa do wypłaty świadczeń z obu systemów, jest możliwa i uzasadniona.

Okoliczność tę co do zasady potwierdza zmiana ustawowa – wprowadzenie rozdziału 1 b do ustawy zaopatrzeniowej od dnia 1 stycznia 2025 roku .

Zmiana ta powoduje jednak, iż aby w.w żołnierze mogli skorzystać ze świadczeń z obu systemów, muszą zgodzić się na niekorzystne przeliczenie im

uposażenia wojskowego skutkujące ograniczeniem wysokości świadczeń wojskowych, do których nabyli już prawo.

Nowe zasady nabywania uprawnień emerytalnych żołnierzy zawodowych powinny obowiązywać dopiero w stosunku do żołnierzy rozpoczynających służbę po dniu 1 stycznia 1999 roku. Oni bowiem rozpoczynają służbę pod rządem aktualnie obowiązującego prawa i są świadomi od początku zakresu praw, które nabędą po zakończeniu służby. Będą to świadczenia z obydwu systemów, wyliczone zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami – **znany**mi tej grupie żołnierzy od początku ich służby wojskowej.

Jak podniesiono na wstępie - mimo wielu petycji, dezyderatów, oświadczeń Senatorów RP, interpelacji i zapytań poselskich, a także obietnic i deklaracji wyborczych (m.in. w Chełmnie i w Bytomiu w 2023 roku) w tej sprawie - przywrócenia emerytom mundurowym praw nabytych – odebranych im uprawnień emerytalnych - kwestia ta nadal nie została zrealizowana.

Sprawa ta została skierowana do kilku ministerstw – Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji .Każde z nich miało przeanalizować problem w zakresie swoich kompetencji i przedstawić efekty tych analiz. Niestety do chwili obecnej żadne analizy nie zostały przedstawione.

W szczególności brak analizy Ministerstwa Finansów co do zakresu skutków finansowych postulowanych zmian oraz analiz pozostałych ministerstw – choćby w zakresie wskazania liczebności grupy żołnierzy, których ten problem dotyczy.

Z szacunkowych informacji wynika, że liczebność tej grupy oscyluje w granicach 100.000 osób.

W przestrzeni medialnej pojawiały się głosy, że są to żołnierze poprzedniego systemu minionej epoki, zakończonej wraz z nastaniem III RP , co powoduje zasadność ograniczenia ich świadczeń emerytalnych.

Tymczasem żołnierze Ci uczestniczyli w misjach zagranicznych – poczynając od 1953 roku w Korei, w Kambodży, na Bliskim Wschodzie - **co stało się źródłem pozytywnej rekomendacji USA w przyjęciu Polski do NATO – czego do dnia dzisiejszego nie sposób przecenić.**

Uczestniczyli w misjach pokojowych w byłej Jugosławii, Kosowie, Afganistanie, Iraku, Libanie, Kambodży, Syrii – również wszędzie tam, gdzie trwały pełnoskalowe wojny.

Wykonywali poważne zadania w kraju – pomagali zwalczać skutki powodzi, rozminowywali zaminowane obszary, rozbrajali niewybuchy, gasili pożary (np. odwiertu w Karlinie), uczestniczyli w akcji „Serce” – od 1985 roku stanowili wsparcie dla transplantologów.

Odnosili rany i kontuzje - skutkujące nierzadko trwałym kalectwem - wracali z zespołem stresu pourazowego.

Żołnierze Ci spełnili wszystkie warunki nabycia prawa do świadczeń wojskowych – zarówno co do nabycia do nich prawa, jak i co do ich wysokości.

Czy wobec tego właściwym jest czynienie oszczędności budżetowych kosztem tej właśnie grupy?

Żołnierze Ci po zakończeniu okresu służby pracowali i odprowadzali pełne składki na ubezpieczenie społeczne do systemu powszechnego z ich wynagrodzeń cywilnych.

Składki te nie są przecież podatkiem – stanowią wkład pracownika do systemu ubezpieczeń społecznych po to, by mógł z niego otrzymać w przyszłości określone świadczenia. Jeżeli tak nie jest – składki te powinny zostać zwrócone. Taki wniosek wynika z elementarnego poczucia sprawiedliwości.

Prawo musi być tak stanowione, by nie naruszać zasad wynikających z Konstytucji i przyjętych traktatów, umów i konwencji międzynarodowych.

Konstytucyjnej ochrony świadczeń pieniężnych wypłacanych z wojskowego systemu zabezpieczenia społecznego należy upatrywać przede wszystkim w konstytucyjnym nakazie ochrony praw majątkowych (art. 64 Konstytucji). Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę, że prawa do świadczeń pieniężnych określonych w wojskowej ustawie zaopatrzeniowej należy rozumieć jako "inne prawa majątkowe", o których mowa wprost w art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

W swoim orzecznictwie Trybunał wielokrotnie wskazywał, że **"art. 64 ust. 1 Konstytucji (...) obejmuje (...) ochroną wszystkie prawa majątkowe"** (wyrok z 11 maja 2010 r., sygn. SK 50/08, OTK ZU nr 4/A/2010, poz. 34, cz. III, pkt 3.1), tj. **"takie prawa podmiotowe, które mają realizować określony interes majątkowy"** (wyrok z 19 grudnia 2002 r., sygn. K 33/02, OTK ZU nr 7/A/2002, poz. 97, cz. III.F, pkt 10).

Ponadto zauważał, że "art. 64 ust. 2 Konstytucji nie tylko nawiązuje do zasady równości, ale też daje wyraz ogólnemu stwierdzeniu, że **wszystkie prawa majątkowe muszą podlegać ochronie prawnej**"

(wyrok o sygn. SK 4/10, cz. III, pkt 2 i powołane tam orzecznictwo;

wyroki: z 16 czerwca 2009 r., sygn. SK 5/09, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 84, cz. III, pkt 5.2 i powołane tam orzecznictwo;

z 25 października 2012 r., sygn. SK 27/12, OTK ZU nr 9/A/2012, poz. 109, cz. III, pkt 3.2).

Wyróżnienie kategorii publicznych praw majątkowych podlegających ochronie na podstawie art. 64 Konstytucji jest spójne z wielokrotnie powtarzaną przez Trybunał tezą, że **art. 64 Konstytucji "nie może być interpretowany w ten sposób, że dotyczy praw majątkowych wynikających jedynie ze stosunków cywilnoprawnych"**

(wyroki o sygn. K 33/02; K 35/04, cz. VI, pkt 2; wyrok z 26.05. 2010 r., sygn. P 29/08, OTK ZU, nr 4/A/2010, poz. 35, cz. III, pkt 5.2).

Trybunał Konstytucyjny uznaje prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w ramach wojskowego systemu zabezpieczenia społecznego za publiczne prawa majątkowe, będące prawami majątkowymi w rozumieniu art. 64 Konstytucji i podlegające równej dla wszystkich (uprawnionych) ochronie prawnej (art. 64 ust. 2 Konstytucji).

Trybunał podkreśla, że art. 64 ust. 2 Konstytucji nakłada na ustawodawcę obowiązek **"nie tylko tworzenia przepisów udzielających ochrony prawom majątkowym, lecz także obowiązek powstrzymania się od przyjmowania regulacji, które owe prawa mogłyby pozbawić ochrony lub ją ograniczyć"**

(wyrok o sygn. SK 41/09, cz. III, pkt 6.1;

wyroki: o sygn. SK 50/08, cz. III, pkt 3.1; z 10.07. 2012 r., sygn. P 15/12, OTK ZU nr 7/A/2012, poz. 77, cz. III, pkt 4.1; z 8 października 2013 r., sygn. SK 40/12, OTK ZU nr 7/A/2013, poz. 97, cz. III, pkt 4.2).

Poza tym, jak wskazywał Trybunał, **"ochrona zapewniana majątkowym prawom podmiotowym powinna być realna, umożliwiającą skuteczną realizację tego prawa w konkretnym otoczeniu systemowym, w którym ono funkcjonuje"**

(wyrok z 18.09. 2008 r., sygn. K 7/07, OTK ZU nr 7/A/2008, poz. 123, cz. III, pkt 5.5;

wyrok z 4.11. 2010 r., sygn. K 19/06, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 96 i powołane tam orzecznictwo),

a "konstytucyjny wymóg ochrony praw majątkowych oznacza w szczególności ciążący na ustawodawcy obowiązek zapewnienia odpowiedniej ochrony uzasadnionych interesów podmiotu danego prawa"

(wyrok o sygn. K 12/08, cz. III, pkt 8).

Ciążący na ustawodawcy obowiązek ochrony praw majątkowych ma dodatkowe umocowanie normatywne w art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r.

(Dz. U. z 1995 r., Nr 36, poz. 175/1, ze zm.):

Stanowi on m.in., że każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do poszanowania swojego mienia. Europejski Trybunał Praw Człowieka za mienie podlegające tej ochronie uznał m.in. świadczenia z systemu zabezpieczenia społecznego, niezależnie od tego, czy jest to system finansowany ze składek uprawnionych, czy nie

(por. decyzję Wielkiej Izby z 6 lipca 2005 r. o dopuszczalności skarg nr 65731/01 i 65900/01 w sprawie Stec i inni przeciwko Wielkiej Brytanii, pkt 47-53).

Stworzenie przez państwo systemu zabezpieczenia społecznego - które jako takie nie jest wymagane przez art. 1 protokołu nr 1 do konwencji - skutkuje tym, że świadczenia przysługujące z tego systemu są objęte ochroną na podstawie art. 1 protokołu nr 1 do konwencji

(por. np. wyrok Wielkiej Izby z 16 marca 2010 r. w sprawie 42184/05 Carson i inni przeciwko Wielkiej Brytanii, pkt 64;

wyroki Izby: z 15 września 2009 r. w sprawie 10373/05 Moskal przeciwko Polsce, pkt 38-39 i z 8 grudnia 2009 r. w sprawie 18176/05 Wieczorek przeciwko Polsce, pkt 57).

Prawom do świadczeń pieniężnych wypłacanych w ramach wojskowego systemu zabezpieczenia społecznego - jako prawom majątkowym w rozumieniu art. 64 Konstytucji oraz mieniu w rozumieniu art. 1 protokołu nr 1 do konwencji - przysługuje zatem ochrona prawna.

Wobec tego konstytucyjnym obowiązkiem ustawodawcy jest zapewnienie odpowiedniej ochrony osób, którym te prawa przysługują oraz

powstrzymanie się od przyjmowania regulacji, które mogłyby pozbawić te prawa ochrony lub mogłyby tę ochronę ograniczyć.

7 4, 10 20 21 5 20 21 21 21